

L.F. Iljicsov beszéde a külügyminiszterhelyettesek
1966. február 10.-i berlini értekezletén.

Kedves Elytársak!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy a szovjet küldöttség nevében az itt egybegyűlt elvtársnak a legmelegebb és a legszívélyesebb üdvözlést adjam át.

Nagy örömünkre és meglepődésünkre szolgál a testvéri szocialista országok képviselőinek találkozója és az a lehetőség, hogy véleménycserét folytathatunk a mindannyiunk számára olyannyira fontos kérdésekben. Engedjék meg azt is, hogy köszönetet mondjak német barátainknak a vendégszeretetért és értekezletünk jó megszervezéséért.

Elsősorban azt az egyöntetűséget szeretném konstatálni, amely a pártjaink között lefolytatott előzetes véleménycseré során a Varsói Szerződés Szervezete további tökéletesítése szükségességét illetően megnyilvánult. Arról a tényről is említést kell tenni, hogy a külügyminiszterhelyettesek értekezletének előkészítése és összehívása az összes fél kívánságaival való teljes összhangban történt.

A Varsói Szerződés strukturája és mechanizmusa tökéletesítésének kérdése teljes mértékben megért és gyakorlati megoldást kíván. Jelenleg jelentős mértékben megnövekedett a Varsói Szerződés Szervezetének szerepe és jelentősége, adva vannak országaink szoros testvéri együttműködése további fejlesztésének feltételei a szocialista közösség közös érdekeinek megfelelően, az imperialista országok, elsősorban az USA, Nyugat-Németország és egyénben véve a NATO agresszív reakciós politikája elleni harc idejében.

Mindegyik jól tudja, miért szent meg a Varsói Szerződés Szervezete tökéletesítésének szükségessége.

Aligha kell ezt részletesen beszélni arról, milyen jelentősége van országaink mindegyike, az egész szocialista közösség, a világnak, és azon harc szempontjából, amelyet országaink a kitűzött célok érdekében folytatnak.

Magyar Országos
Levéltár

XIV-3-104-114-00010/1966
114

Szólnon kell a nemzetközi kérdéseknek arról nagyobb, alapos és kimerítő jellemzéséről, amelyet Winzer et. adott beszédében. Az általa kifejtett elképzelések, a nemzetközi események értékelése rólunkról nem találkozik ellenvetéssel. Ebben a beszédben mély gondolatokat találunk, amelyek nagy mértékben összefüggnek a Varsói Szerződés Szervezete strukturájának és mechanizmusának megvitatásával.

Az SZKP KB és a szovjet kormány mindig és most is különösen nagy jelentőséget tulajdonított az európai szocialista országok együttműködésének a Varsói Szerződés Szervezetének keretében. Nagyra értékeli Szervezetünk politikai és gyakorlati tevékenységét, ezt a szervezetet joggal tekinthetjük az európai biztonság legfontosabb tényezőjének, olyan tényezőnek, amely közvetlen hatást gyakorol a jelenkori államközi kapcsolatok és - talzás nélkül mondható - az egész világpolitika alakulására.

A kétoldali véleménycsere során - itt szeretnék emlékeztetni azokra az ismert és hasznos találkozókra és megbeszélésekre, amelyek tavaly Moszkvában a lengyel, a magyar, a román, a német, a csehszlovák és a bolgár elvtársakkal folytak - vezetőink arra a következtetésre jutottak, hogy a Varsói Szerződés tagjainak harci szövetsége erősödjék és fejlődjék. A véleménycsere során a Varsói Szerződés tevékenységével kapcsolatban felvetett javaslatoknak az az értelme, hogy ezt a Szervezetet még rugalmasabbá és operatívabbá tegyék, hogy elősegítsük azon erőfeszítések hatékonyságának növelését, amelyeket államaink mintegyike az európai szocialista országok egysége és védelmi képessége növelése érdekében tesznek.

A nemzetközi imperialista erők aktivizálódása láttán, az úlcárcion agresszív imperialista rablópolitika láttán szükségessé vált a Varsói Szerződés Szervezetének még nagyobb aktivizálása.

Valóban a jelenlegi nemzetközi helyzetnek az a sajátossága, hogy a szocialista országok és általában a béke és a haladás összes erői és hátrésszről az imperialista reakció és agresszió erői közötti harc erősödik és nem esőnlesedik. De hogyan is lehetne másképp, amikor növelik az erőket az USA imperialista agressziójának kiszélesítése érdekében Indiában, amikor a más

Magyar Országos
Levéltár

országok ügyeibe való beavatkozás politikáját állami politika rangjára emelik.

Az országaink vezetői között lefolytatott ismeretes véleménycsere során a nemzetközi helyzet mélyenszántó értékelése született, a helyzet joggal vált ki aggodalmat országainkban és népeinkben. Országaink mindegyike fáradhatatlan harcot folytat az ellen, hogy az NSZK-t atomfegyverhez juttassák. A szocialista országok együttes aktív fellépései nehézséget okoznak az USA és Nyugat-Németország militarista köröknek felöttébb veszélyes terveik megvalósításában.

Azaz is számot kell vetni azonban, hogy nem mondtak le terveikről, és ha józanul vizsgáljuk a dolgokat, az imperialista erők provokációi ellen nem könnyű és hosszadalmas harc vár ránk.

A nyugati hatalmak terveiben és számításaiban különleges helyet szánnak a szocialista országok és békepolitikájuk elleni harc kérdéseinek. Mindnyájan jól látjuk, hogy az imperialista stratégiák terveiket és számításaikat a szocialista országok egyeztetésének hiányára és a tevékenységükben mutatkozó ellentmondásokra alapozzák. Minden eszközzel a nehézségek elmulasztására igyekeznek. Agra törekcsenek, hogy egyes szocialista országokat szembeállítsanak más szocialista országokkal. Egyesek nyíltan, mások titkon a szocialista országok közötti nyílt konfliktusokról élmedeznek. Mindannyájan tudjuk, hogy az ilyenfajta számítások alaptalanok. Ilyen számítások azonban léteznek, és számolni kell velük.

A szocialista országok, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalmakkal, a népek felszabadító mozgalmával, saját szocializmust és kommunizmust építő népeikkel szembeni internacionalista kötelességüket annál sikeresebben tudják teljesíteni, minél összeforrottabban és egyeztetve eszelokednek mindazon kérdéseikben, amelyek közös érdeket jelentenek, így nem utolsó sorban a nemzetközi harcokban.

Ily módon, kedves elvtársak, rendkívüli figyelmet kell fordítanunk az együttműködés módszerei és formái tökéletesítésére, a külpolitikai kérdésekben, az információ csatornában, azon területen teendő lépések koordinálásában, amelyek a szocialista országok érdekeit, a szocialista közösség egészének érdekeit érintik. Egszszóval rendkívüli figyelmet kell fordítani arra, ami a Varsói Szerződés Szervezete struktúrája és mechanizmusának komplex kérdését jelenti.

Amint az az egyeztetett álláspontból és az itt előzőleg lefolytatott véleménycseréből következik, a külügyminiszterhelyettesi értekezletnek véleményyt kell cserélnie és elő kell készíteni azokat az elképzeléseket, amelyeket először a Varsói Szerződés tagállamai KB-ainak és kormányainak juttattatunk el tanulmányozásra, majd azután a Politikai Tanácskozó Testület megvizsgál.

Milyen elképzelései vannak a mi küldöttségünknek azon dokumentumok jellegéről és tartalmáról, amelyeket, országaink KB-i és kormányai közötti előzetes véleménycseréből kiindulva, ki kell dolgoznunk?

Az SzKP KB és a szovjet kormány osztja a testvéri országok képviselőivel való tavalyi találkozók során kifejtett véleményyt a Varsói Szerződés hatékonysága növelésének, azon konkrét intézkedések kidolgozásának szükségességéről, amelyek a Varsói Szerződés által kifejtett tevékenység strukturája és mechanizmusa további tökéletesítésére irányulnak. Véleményünk szerint, a jelenlegi értekezleten elsősorban a Politikai Tanácskozó Testület státusza a fontos.

Mint ismeretes, a Varsói Szerződés 6. cikkelye kimondja, hogy a Szerződés tagállamai között a Szerződés által előírányzott konzultációk megvalósítása céljából, valamint a Varsói Szerződés tevékenységével kapcsolatban felmerülő kérdések megválaszolására Politikai Tanácskozó Testületet hoznak létre. A Testület létrehozhat olyan egyéb kiegészítő szerveket, amelyek szükségesnek mutatkoznak.

Ebből az elvi rendelkezésből indulunk ki, amikor néhány általános rendelkezés megvizsgálását javasoljuk Önöknek.

Véleményünk szerint a jelen értekezletnek három feladata van, amelyek a Szerződés említett megállapításából következnek. Véleményt cserélni és kidolgozni a PKE státuszát, véleményt cserélni és kidolgozni a Külpolitikai Állandó Bizottságról szóló rendelkezést, véleményt cserélni és kidolgozni az Egyesített Titkárságról szóló rendelkezést. Valószínűleg, mielőtt meg kell határoznunk a Politikai Tanácskozó Testület státuszáról szóló alapvető rendelkezéseket, amelyek meghatározzák a Politikai Tanácskozó Testület összetételét, funkcióját, az ülések összehívásának rendjét, stb. Azután véleményyt kell cserélni a Külpolitikai Állandó Bizottság tevékenységének elvárásairól. Megemlítem, hogy ./.

1956-ban a PFT határozatot fogadott el egy bizottság létrehozásáról, amelynek feladata javaslatok /ajánlások/ kidolgozása külpolitikai kérdésekben. Már akkor rámutattak az Egyesített Titkárság létrehozásának célszerűségére. A szóban forgó bizottságban részt vett volna a Szerződés minden tagországnak képviselője és a titkárságnak lett volna a feladata, hogy biztosítsa a PFT ülései anyagainak időbeni és szervezett előkészítését és szétküldését. Mint látjuk e kéréseket, amelyek most itt vitatunk, már 1956-ban szükséges kérdésekként kezelték.

Engedjék meg, hogy részletesen indokoljam elképzeléseinket a Varsói Szerződés említett szerveivel kapcsolatban. Szeretném aláhúzni, hogy először a Varsói Szerződés rendelkezéseiből, másodszor a PFT értekezleteinek határozataiból, harmadszor a Szerződés létezésének 10 éve alatt kialakult gyakorlatból indultunk ki, negyedszer pedig, figyelembe vettük a Varsói Szerződés képviselőivel való kétoldala találkozókön elhangzott elképzeléseket.

A Politikai Tanácskozó Testület státusza.

Tervezetesen a PFT státuszának az 1955. május 14.-én megkötött Barátsági, Együttműködési és Kölcsonös Segítségnyújtási Szerződéssel kell alapulnia. A státusznak meg kell felelnie a Varsói Szerződés céljainak és elveinek, országaink együttműködésére és testvériségére irányuló szellemének. Véleményünk szerint a státusz lehetővé tenné a PFT számára, hogy hatékonyabban valósítsa meg tevékenységét a biztonság és a nemzetközi béke fenntartása, a Varsói Szerződés tagországai közötti barátság együttműködés és kölcsönös segítség erősítése és fejlesztése érdekében az egyenlőség, az államok függetlensége és szuverenitása tiszteletben tartása, valamint a belügyeikbe való be nem avatkozás alapján.

A státusz a Politikai Tanácskozó Testület alábbi funkcióit tartalmazhatná:

- 1./ Konzultációk megvalósítása a Szerződés tagállamai között közös érdekeiket érintő nemzetközi kérdésekben;
- 2./ A Szerződés tevékenységével kapcsolatban felmerülő kérdések megvitatása és megfelelő határozat hozatala;

Magyar Országos
Levéltár

- 3./ A Szerződés tagállamai védelmi képessége erősítésére és az Egyesített Fegyveres Erők Szervezetére vonatkozó kérdések megvizsgálása és ezzel kapcsolatban megfelelő határozatok hozatala;
- 4./ Az Egyesített Fegyveres Erők főparancsnokának és helyetteseinek kinevezése, a Varsói Szerződés Szervezete főtitkárának kinevezése;
- 5./ Kiegészítő szervek létrehozása, pl. Külpolitikai Állandó Bizottság, Katonai Tanácskozó Testület, Egyesített Titkárság és más szervek, amelyek létrehozása szükséges;
- 6./ Az említett szervekről szóló rendelkezések elfogadása; és
- 7./ Végül, más, a Varsói Szerződés céljai megvalósításához szükséges funkciók megjelölése.

A Szótársban elő lehetne irni az alábbi rendelkezéseket a Politikai Tanácskozó Testület működését illetően:

A Testület értékesítései, a Szerződés tagállamai közötti egyeztetés alapján, a kommunista és munkáspártok KB elsőtitkárainak és kormányfőinek szintjén folynak, vagyis úgy, ahogy idáig kialakult. Természetesen a személyeket tanácsadók, szakértők és más szükséges személyek kísérhetik. Elő lehetne irni, hogy a PFT ülésén résztvegyen az Egyesített Fegyveres Erők főparancsnoka, az Egyesített Fegyveres Erők Vezérkari Főnöke és a Varsói Szerződés Szervezetének Titkára.

Elő lehetne állapítani, hogy a Szerződés tagállamai közötti egyeztetés alapján megfigyelőként meg lehet hívni olyan államok, képviselőit, amelyek nem tagjai a Szerződésnek. Célszerűnek tűnik, hogy a Testület soronkövetkezős üléseit a szükségnek megfelelően, de legalább éventét egyszer hívják össze, olyan időben, amelyet maga a Testület határozhat meg vagy a Szervezet tagállamai közötti egyeztetés alapján döntenek el. Esetleg elő kellene irni olyan rendelkezést, amelynek értelmében a Szerződés bármely tagjának kérésére alapján soronkívüli üléseket lehetne tartani. A Testület ülésein a továbbiakban is a már bevált módszerhez kellene tartani megünke - a Politikai Tanácskozó Testület ülésein részt-

vevő államok küldöttségeinek vezetői egymás után elnökölnék. Természetes dolog lenne, ha a státusz lehetőségét nyújtana a Szerződés minden egyes tagállamának, hogy a Testület elé terjeszsen minden olyan kérdést, amely a Szerződés hatáskörébe tartozik.

Elvtársak, véleményünk szerint helyes lenne, ha a Politikai Tanácskozó Testület határozatait a Varsói Szerződés tagállamai az értekezleten résztvevő képviselőinek egyetértése alapján hoznák meg.

Végül meg kellene állapítani, hogy a PTF üléseinak résztvevői olyan kiváltságokat és sérthetetlenséget élvezzenek, mint amilyenek a diplomáciai képviselőket illetik meg abban az adott országban, ahol az értekezletet tartják. A Politikai Tanácskozó Testület státuszának előírását kell tartalmaznia olyan kérdésre vonatkozóan is, mint a Varsói Szerződés szervei apparátusának fenntartásával kapcsolatos kiadások és a finanszírozásának forrásai.

Valószínűleg a PTF megállapítja minden egyes tagállam részarányát a kiadások viselésében. A PTF megárgyulhatná és elfogadhatná a költségvetés végrehajtásáról szóló évi jelentéseket, amelyeket az Egyesített Fegyveres Erők Főparancsnoka és a Varsói Szerződés Szervezetének Elnökhéne terjesztene elő.

Most pedig a Külpolitikai Állandó Bizottságról szeretnék szólni. Ezt az Állandó bizottságot, amelyről már említést tettem, a PTF olyan segéd szervének képzeljük el, amelyre a Varsói Szerződés külpolitikai törekvésének erősítése szempontjából van nagy szükség.

Utolján az az alábbi módon látszana meghatározni e bizottság alapvető feladatait:

- 1./ Külpolitikai ajánlások kidolgozása a Politikai Tanácskozó Testület számára;
- 2./ A Testület megbízásából vagy a Varsói Szerződés bármely tagállamának kérésére konzultációk megvalósítása egyes olyan külpolitikai kérdésekben, amelyek a Szerződés tagállamainak közös érdekeit érinti;
- 3./ Egyes intézkedések kidolgozása és megfogalmazása, amelyek elősegítik a PTF külpolitikai kérdésekben elfogadott

határozatainak megvalósítását.

Véleményünk szerint a Varsói Szerződés bármely tagállamának képviselője bármely olyan kérdést a Külpolitikai Állandó Bizottság elé terjeszthetne, amely a Bizottság illetékeségébe tartozik.

Szeretnénk javasolni, hogy folytassunk véleményeserét a képviselők színtjére vonatkozóan. Ugy gondoljuk, hogy a Varsói Szerződés minden egyes tagállamát a Bizottságban a külügyminiszter képviselné, egyes esetekben pedig külügyminiszterhelyettes, és ezeket tanácsadók, szakértők és egyéb szükséges személyzet kísérhetné.

A Bizottság vezetője lehetne az elnök, akit a Szerződés tagállamai képviselői közül választanak meg, esetleg egy éves időtartamra és olyan szerrendiségben, amelyet maga a Bizottság állapíthatna meg. Javasolni lehet a Bizottságnak, hogy üléseit legalább évente kétszer tartsa meg annak az államnak a fővárosában, amelynek képviselője az adott időpontban a Bizottság elnöki funkcióját tölti be. Az ülés összehívásának időpontját maga a Bizottság vagy a Bizottság elnöke határozhatná meg a Szerződés tagállamainak a Bizottságban lévő képviselőivel való egyeztetés alapján.

Pigyelnék érdekel az a kérdés, hogy a Bizottságot olyan joggal ruházzuk fel, hogy az illetékeségébe tartozó egyes kérdések előkészítésére munkabizottságokat hozzon létre. E szervek összetételét és feladatait, ugyanúgy mint összehívásuknak helyét és idejét a Bizottság határozza meg.

Javasolnánk, hogy a Politikai Tanácskozó Testület, valamint a Külpolitikai Állandó Bizottság hivatalos nyelveként a Szerződés minden egyes tagállamának nyelvét határozzuk meg.

Ami a tagállamok képviselőinek és az őket kísérő személyeknek az Állandó Bizottság ülésein való részvételével kapcsolatos kiadások finanszírozását illeti, ezt minden egyes állam maga vállalhatná, a helyiségek bérletével kapcsolatos és egyéb kiadásokat pedig a Varsói Szerződés Szervezete költségvetéséből fedeznék.

Ez az a kérdéscsoport, amelynek véleményünk szerint helyet kell kapniok a Külpolitikai Állandó Bizottságról szóló jogi előírásokban.

Végül néhány elképzelés a Politikai Tanácskozó Testület Egyesített Titkárságáról.

Elképzeléseink szerint az Egyesített Titkárság is a PFT egy állandóan működő szerve, amely a Varsói Szerződés Szervezete főtitkárából, a főtitkár által a Szervezet minden egyes tagállamának betervezése alapján kinevezett helyettesekből, és valószínűleg megfelelő, nem nagy számu személyzetből áll, amelyet a főtitkár választ ki a Szerződés tagállamainak állampolgáraiból, ezen átlazok ajánlásainak megfelelően.

A főtitkár a Politikai Tanácskozó Testületnek legyen alárendelve és tevékenységében a Testület határozatait tartsa szem előtt. A főtitkár vezeti az Egyesített Titkárságot és képviseli azt hivatalos személyiségek, állami szervek és egyéb szervezetek előtt. A főtitkár felhatalmazhatja helyetteseit és a Titkárság munkatársait agyszintén, hogy az ő nevében tevékenykedjenek.

Az a véleményünk, hogy az Egyesített Titkárságnak kell elvégeznie a Politikai Tanácskozó Testület és szervei üléseinek szervezeti, technikai előkészítését, lebonyolítását, előkészítési és szétküldési a különböző anyagokat, így az információs és tájékoztató anyagokat a Szerződés tagállamai számára, és a Testület megbízásából más funkciókat is ellát.

Feltosnak tartjuk, hogy a Politikai Tanácskozó Testület határozatainak megfelelően az Egyesített Titkárság intézkedéseket tóhessen a Varsói Szerződésben részt nem vevő államokkal való kapcsolat-felvétel tekintetében, valamint a nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartás tekintetében.

Talán célszerű lenne előzárni, hogy az Egyesített Titkárság betöltése a Varsói Szerződés keretében megkötött többoldalú egyezmények lehetómenyesének funkcióját, természetesen, ha ezt az említett egyezmények előírják.

Továbbá az Egyesült Titkárságra lehetne ruházni a PFT és szervei tevékenységével kapcsolatos gazdasági-pénzügyi funkciók ellátását, a személyzeti állomány és költségvetési tervet összeállítását, a Titkárság munkájáról és az évi költségvetés teljesítéséről

szóló jelentések elkészítését és jóváhagyásra való beterjesztését a Politikai Tanácskozó Testület elé.

Külön is ki kellene kötni, hogy a főtitkár és a titkárság más munkatársai nemzetközi funkcionáriusok minőségében folytatják tevékenységüket és nem függnék azon ország szervezeteitől és hivatalos személyiségeitől, akik a Titkárságban végzendő munkára javasolták őket. Esetleg elő kell írni, hogy a Titkárság munkatársai a Titkárságban végzett munkán kívül más adminisztratív funkciót nem vállalhatnak. A munkatársak is mindannyian rendelkezzenek olyan kiváltságokkal és mentességgel, amely a diplomáciai képviselőket illeti meg.

Végül azt szeretném mondani, hogy amikor a fentebb kifejtett elképzeléseket Önök elé terjesztjük, az a törekvés vezérel bennünket, hogy a Varsói Szerződés Szervezetét még hatékonyabbá és operatívabbá tegyük és hogy a megfelelő mechanizmussal biztosítani lehessen a közös érdekeket érintő kérdésekben való jobb koordinációt.

Remélem, általános véleményt fejezek ki, ha azt mondom, hogy mindazon a javaslatok, amelyeket véleményeserőnk eredményeképpen megtárgyalunk és elfogadunk, hozzá fognak járulni azon erőfeszítések hatékonyságának növeléséhez, amelyeket a szocialista országok tesznek a szocializmus érdekében, a békéért és a népek biztonságáért vívott harcban. Arról van szó, hogy erőfeszítéseinket még hatékonyabbá tegyük, hogy minden egyes állam gyakorlatát gazdagítsuk a többi állam tapasztalatával és még jobban aktivizáljuk a Varsói Szerződés Szervezetének tevékenységét. Köszönöm a figyelmüket.

K I V O N A T

a Politikai Bizottságnak

a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszterhelyetteseinek
Berlinben és honvédelmi miniszterhelyetteseinek Moszkvában
megtartott értekezletéről
készült jelentésből

A román küldött elmondta, hogy ellene van a szovjet elvtársak által javasolt kérdések megtárgyalásának. Véleménye szerint a Varsói Szerződés eddigi működésének fő hiányossága abban volt, hogy nem tartották be a Szerződés alapelveit. Így megsértették a konzultáció elvét. Példaként említette a kubai válság idején a rakéták odaszállításának ügyét és az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javaslat, valamint a nukleáris fegyverek elterjedésének megakadályozására irányuló egyezmény-tervezet beterjesztését az ENSZ-ben. Megsértették az egyenjogúság elvét azáltal, hogy 1961. augusztusában az albán küldöttséget kizárták a PTF üléséről, mivel nem legfelsőbb szinten képviseltette magát. A román küldött felvetette, hogy ezt a határozatot vissza kell vonni és erről értesíteni kell az Albán Népköztársaságot. A román küldött szerint az alapelvek megsértését jelentette, hogy a PTF a múltban több esetben is túllépte hatáskörét és mintegy a tagállamok fölötti szervezetté vált, erre példaként említette az Egyesített Fegyveres Erők Főparancsnokának beszámoltatását.

A román küldött többször hangsúlyozta, hogy minden párt és kormány kizárólag saját maga felel népe, valamint a világ előtt külpolitikájáért. Konzultálni csak olyan kérdéseket kell egymással, amelyek kötelezettségvállalást jelentenek a többi tagállamra is. Az ilyen konzultációk megoldhatók az eddigi formák között, - párt és kormányküldöttségek látogatásai, miniszterek bilaterális találkozói, ENSZ ülészek alkalmából történő konzultáció - tehát a PTF ülései a konzultációnak csak egy formáját jelentik. A Varsói

Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének üléseit nem kell rendszeressé tenni. Az ülésen való képviselői szintjét minden állam maga dönti el. A Külügyminiszterek Tanácsa felesleges. A Külügyminiszterek, vagy helyetteseik konzultációjának formájára a PTT keretében tartott konzultáció ad utmutatást. Állandó Titkárságra nincs szükség.

A román küldött szerint a jövőben be kell tartani a Szerződés alapelveit és konzultálni kell minden olyan kérdésben, amely a tagállamokat érinti. Ennek érdekében meg kell javítani a PTT üléseinek előkészítését. Az előkészítő munkára nem állandó jellegű technikai titkárságot kell létesíteni, amelynek a feladatát annak a tagállamnak a külügyminisztériuma látja el, ahol a PTT soron következő ülése megrendezésre kerül. A PTT üléseit a tagállamok országaiban felváltva kell tartani.

A berlini értekezleten világossá vált, hogy a román fél nem kíván további tárgyalásokat folytatni a szovjet elvtársak által kezdeményezettkérdésekről. Ugyanakkor a román küldött érzékeltette, hogy a jövőben hajlandó résztvenni az őt érdeklő kérdéseknek a Politikai Tanácskozó Testület ülésén való megtárgyalásán. Az értekezleten a küldöttek megállapodtak abban, hogy a véleménycseréről beszámolnak pártjuk központi bizottságának és kormányának.